

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نظرات استدلالی شورایی نکهستان

در بررسی

لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

مرحله اول: (۲) جلسات ۱۳۹۰/۲/۱۴ (صبح و عصر) (۳) جلسه ۱۳۹۰/۲/۱۸

مرحله دوم: ۱۳۹۰/۲/۱۹

استخراج، تنقیح و تدوین: کاظم کوهی اصفهانی

بازبینی: محمد امینی زاده

لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

۱- مقدمه

لایحه «بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور» پس از تصویب در هیأت وزیران، در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱ برای طی تشریفات قانونی و تصویب در مجلس شورای اسلامی به این نهاد ارسال شد. رئیس جمهور در نامه تقدیم این لایحه به رئیس مجلس شورای اسلامی، تدوین آن را مبتنی بر برنامه پنجم توسعه و سیاست‌های مربوط به آن اعلام کرد.

این لایحه، در مجلس شورای اسلامی برای بررسی به صورت یک شوری در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱ به کمیسیون تلفیق ارجاع شد. این کمیسیون پس از بحث و بررسی گسترده، سرانجام آن را در جلسه ۱۳۹۰/۲/۴ با اصلاحات و الحاقاتی به تصویب رساند و گزارش آن را تقدیم مجلس شورای اسلامی کرد. مجلس نیز با برگزاری جلسات متعدد و فشرده، سرانجام در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۱۸، مصوبه مزبور را با اصلاحاتی تصویب و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرد. این شورا پس از بررسی مصوبه در طی سه جلسه، آن را دارای ایرادهای متعدد از جهت مغایرت با قانون اساسی و ابهام دانست و طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۲۲۳ مورخ ۱۳۹۰/۲/۱۹ برای رفع به مجلس برگشت داد. کمیسیون تلفیق مجلس برای رفع ایرادهای شورای نگهبان با تشکیل جلسه در ۱۳۹۰/۲/۱۹ اصلاحات لازم را در مصوبه انجام داد که در جلسه علنی همان روز مجلس به تصویب نمایندگان رسید. پس از وصول مصوبه به شورای نگهبان، این شورا در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۱۹ پس از بررسی مصوبه، نظر خود مبنی بر مغایرت نداشتن آن با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۲۴۳ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۹/۲/۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی (مرحله اول)

۱-۲- بند ۱۲ جزء (ب)

۱۲-

الف- ...

ب- وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف است کلیه منابع و دریافت‌های حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی را به هر صورت، پس از کسر بازپرداخت‌های بیع متقابل بلافاصله به طور مستقیم از طریق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حساب‌های مربوط در خزانه‌داری کل کشور واریز و در مقاطع سه‌ماهه پس از تصویب کارگروه موضوع این بند، خزانه‌داری کل کشور با وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط تسویه حساب کند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از وجوه حاصله هر ماهه با اعلام خزانه به ترتیب چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) سهم وزارت نفت از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط با احتساب بازپرداخت‌های بیع متقابل و بیست درصد (۲۰٪) سهم صندوق توسعه ملی را به حساب‌های مربوط واریز نماید و پس از تحقق سهم درآمد عمومی دولت با فروش مبالغ ارزی به نرخ روز ارز، معادل پنجاه و سه میلیارد (۵۳،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) دلار مربوط به ردیف ۲۱۰۱۰۱ مندرج در جدول شماره (۵) این قانون و دو درصد (۲٪) وجوه حاصل از صادرات نفت خام موضوع ماده (۱۳۲) قانون پنجساله پنجم توسعه موضوع ردیف ۲۱۰۱۱۰ مازاد ارز حاصله را پس از تأمین مصارف موضوع بند الحاقی (۱۷) این قانون و اعمال تبصره‌های آن به حساب ذخیره ارزی واریز نماید.

۱-۱-۲- نظرات استدلالی

۱-۱-۱-۲- دیدگاه مغایرت

الف) وفق اصل ۵۳ قانون اساسی، کلیه دریافت‌ها و درآمدهای دولت باید به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز و متمرکز شود و همه هزینه‌ها و پرداخت‌های دولتی نیز در حدود اعتبارات مصوب قانونی دستگاه‌ها، از خزانه‌داری کل انجام شود. بر این اساس، حکم جزء (ب) این بند که به وزارت نفت و شرکت‌های تابعه‌اش اجازه داده «منابع و دریافت‌های حاصل از صادرات نفت را پس از کسر بازپرداخت‌های بیع متقابل به خزانه واریز کند»، مغایر با اصل مزبور است؛ زیرا باید کلیه منابع و دریافت‌های حاصل از صادرات نفت به خزانه واریز شود و سپس در حدود اعتبارات مصوب در قانون بودجه، برای بازپرداخت هزینه‌های بیع متقابل از خزانه برداشت شود.

ب) فلسفه وضع اصل ۵۳ قانون اساسی، روشن بودن درآمدها و هزینه‌های دولتی و همچنین قابل نظارت بودن آنها است. بنابراین، در قراردادهای بیع متقابل نیز باید کلیه درآمدهای ناشی از استخراج نفت و فروش آن به طور کامل به خزانه واریز شود و سپس سهم طرف قرارداد به میزان مشخص شده در قرارداد و در حدود اعتبارات مصوب قانونی، از خزانه برداشت و پرداخت شود. ضمن آنکه در قراردادهای بیع متقابل هم مانند بسیاری دیگر از قراردادهای خدمات، ابتدا دولت کلیه نفت استخراجی را می‌فروشد و سپس به میزان سهم طرف قرارداد، به وی پول می‌دهد.

۲-۱-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

ماهیت قراردادهای بیع متقابل، اساساً به نحوی است که دریافتی برای وزارت نفت و شرکت‌های تابعه ندارد که قابل واریز به خزانه باشد؛ زیرا در این قراردادها، طرف مورد قرارداد در ازای استخراج نفت برای وزارت نفت، مقداری از آن را بابت سهم قراردادی خویش برداشت می‌کند. مقدار سهم برداشتی استخراج‌کننده هم بر اساس مفاد قرارداد کاملاً مشخص است؛ لذا عبارت به کار رفته در جزء (ب)، به دلیل اینکه اساساً در بیع متقابل، وزارت نفت دریافتی نسبت به سهم طرف قرارداد خود ندارد، ایرادی ندارد.

۲-۱-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲- بند ۱۲ جزء (پ)

۱۲-

الف- ...

پ- شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران موظف است بخش نقدی خرید خوراک پالایشگاه‌های داخلی را هر ماه متناسب با خوراک دریافتی به خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. خزانه‌داری کل کشور در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، مواد (۱۶) و (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و جزء (الف) این بند (سهم شرکت ملی نفت ایران) مکلف است نسبت به پرداخت سهم طرف-های ذی‌ربط اقدام و گزارش عملکرد این جزء را در مقاطع سه‌ماهه به کمیسیون‌های اقتصادی، انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید. مابه‌التفاوت قیمت (قیمت صادراتی یا وارداتی حسب مورد به علاوه هزینه‌های انتقال و توزیع، فروش، مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده) پنج فرآورده اصلی نفتی تولید داخلی (به جز واردات) و قیمت فروش آنها در داخل کشور در دفاتر شرکت‌های پالایش نفت به حساب بدهکار

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران ثبت می‌گردد و از آن طریق در بدهکار حساب دولت (خزانه‌داری کل کشور) نیز ثبت می‌شود. معادل این رقم در خزانه‌داری کل به حساب بستانکار وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط منظور و عملکرد مالی این جزء به صورت مستقل توسط شرکت مذکور در مقاطع زمانی سه‌ماهه پس از تأیید سازمان حسابرسی و تصویب کارگروه موضوع این بند به صورت علی‌الحساب با خزانه‌داری کل کشور تسویه می‌گردد و تسویه حساب نهایی فیزیکی و مالی حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد انجام می‌شود.

۲-۲-۱- نظرات استدلالی

۲-۲-۱-۱- دیدگاه ابهام

با توجه به عدم تصویب اساسنامه شرکت ملی نفت ایران به عنوان یک شرکت دولتی و در نتیجه، نامشخص بودن وضعیت این شرکت، استفاده از عنوان «شرکت ملی نفت ایران» در جزء (پ) بند (۱۲)، واجد ابهام است.

۲-۲-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (ذ) بند (۱۲) لایحه دارای همان ابهام معموله در خصوص نبود اساسنامه شرکت ملی گاز ایران و جزء (پ) بند (۱۲) نیز دارای همین ابهام در خصوص نبود اساسنامه شرکت ملی نفت ایران است.

۲-۳- بند ۱۲ جزء (ر)

”ماده ۱۲-

الف- ...

ر- وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط موظف است علاوه بر دریافت نرخ گاز مبنای این جزء، به ازای مصرف هر متر مکعب گاز طبیعی پنجاه ریال به عنوان عوارض از مشترکین دریافت و عین وجوه دریافتی را تنها در طرح‌های گازرسانی روستایی هزینه نماید. منابع مذکور به عنوان درآمدهای شرکت ذی‌ربط محسوب نمی‌گردد.

۲-۳-۱- نظرات استدلالی

۲-۳-۱-۱- دیدگاه مغایرت

وفق اصل ۵۳ قانون اساسی، کلیه دریافت‌ها و درآمدهای دولت باید به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز شود و همه هزینه‌ها و پرداخت‌های دولتی نیز در حدود اعتبارات مصوب قانونی دستگاه‌ها، از خزانه‌داری کل انجام شود. بر این اساس، حکم جزء (ر) بند (۱۲) که به وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط اجازه داده

«به ازای مصرف هر متر مکعب گاز طبیعی، پنجاه ریال به عنوان عوارض از مشترکین دریافت و عین وجوه دریافتی را تنها در طرح‌های گازرسانی روستایی هزینه نماید»، مغایر با اصل مزبور است؛ زیرا باید کلیه منابع و دریافت‌های حاصل از فروش گاز؛ از جمله عوارض مد نظر در این بند، ابتدا به خزانه واریز شود و سپس در حدود اعتبارات مصوب در قانون بودجه، برای هزینه در طرح‌های گازرسانی روستایی از خزانه برداشت شود.

۲-۳-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۴-۲- بند ۱۸

«۱۸- سقف افزایش حقوق و مزایا و سایر پرداختی‌های نقدی و غیرنقدی شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، بانک‌ها و بیمه‌ها موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ به کارکنان و مدیران خود در سال ۱۳۹۰ توسط هیأت وزیران تعیین می‌گردد. از ابتداء سال، اجرای بودجه شرکت‌های مذکور در سقف یاد شده امکان‌پذیر است. در اصلاحیه بودجه سال ۱۳۹۰ عناوین مذکور، افزایش پرداخت نقدی و غیرنقدی از قبیل حقوق و مزایا، پاداش تحت هر عنوان، عیدی و نظایر آن و همچنین کمکهای نقدی و غیرنقدی به کارکنان و مدیران و اعضای هیأت مدیره نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و شرکتهای دولتی و شرکتهایی که شمول قانون در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، علاوه بر پرداختهای قانونی منظور شده در بودجه سال ۱۳۹۰ شرکتهای مزبور، مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، ممنوع است. موارد استثناء پس از تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و تصویب مجمع عمومی یا شورای عالی یا هیأت امناء و عناوین مشابه بلامانع است.»

۲-۴-۱- نظرات استدلالی

۲-۴-۱-۱- دیدگاه مغایرت

در این بند از مصوبه، مجلس شورای اسلامی اقدام به وضع قانون کرده، لیکن در انتهای ماده، اختیار استثناء- گذاری برای آن را به عهده معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و تصویب مجمع عمومی یا شورای عالی یا هیأت امنای شرکت‌ها و مؤسسات عمومی مورد اشاره در این بند قرار داده است؛ به عبارت دیگر، از آنجا که تعیین محدودیت و استثناءها برای یک حکم و ضابطه قانونی، خود از مصادیق قانون‌گذاری محسوب می‌شود، مجلس با این مقرر، اختیار وضع قانون را به عهده معاونت برنامه‌ریزی و مجامع مزبور

واگذار کرده است. بر این اساس، این بند مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی مبنی بر صلاحیت تقنینی مجلس شورای اسلامی و غیر قابل واگذاری بودن این صلاحیت به غیر است.

۲-۴-۲- نظر شورای نگهبان

از آنجا که تعیین موارد استثناء در قسمت اخیر بند (۱۸) از امور تقنینی است، لذا واگذاری تعیین آن به غیر مجلس شورای اسلامی، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۵-۲- بند ۲۳

«۲۳- دولت موظف است بابت حقوق، رد دیون و مطالبات ایثارگران و خانواده معظم شهداء و کارکنان اعم از شاغل یا بازنشسته و تغییرات بعدی آن و اجرای «لایحه جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» و «طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی» و «قانون تفسیر ماده (۱۳) قانون حمایت از آزادگان مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴»، و کلیه احکام مربوط به ایثارگران و خانواده آنان در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی یا واگذاری آن یا اموال یا از محل وجوه حاصل از فروش آنها و یا از محل صرفه‌جویی حین اجرای بودجه اقدام نماید.»

۲-۵-۱- نظرات استدلالی

۲-۵-۱-۱- دیدگاه مغایرت

اطلاق اختیار واگذار شده به دولت در این بند، مبنی بر واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به کسانی که دولت به آنها بدهی دارد، خلاف موازین شرع است؛ چه آنکه ممکن است برخی از طلبکاران، تمایلی به دریافت سهام به جای پول نقد نداشته باشند. از این حیث، لازم است که واگذاری سهام مذکور در قبال دیون، منوط به رضایت دائنین باشد.

۲-۵-۲- نظر شورای نگهبان

در بند (۲۳) واگذاری سهام باید در قبال دیون با رضایت طرف باشد و الا خلاف شرع است.

۲-۶-۲- بند ۲۶

۲۶- صورتجلسات مجمع عمومی کلیه شرکت‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ که معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزیر امور اقتصادی و دارایی عضو مجمع عمومی آن می‌باشند، بدون امضاء آنان فاقد اعتبار است.

۲-۶-۱- نظرات استدلالی

۲-۱-۶-۲ دیدگاه مغایرت

بر اساس حکم این بند، کلیه مصوبات مجمع عمومی شرکت‌های دولتی و غیردولتی و مؤسسات عمومی غیردولتی، تا زمانی که صورتجلسات این مصوبات به امضای معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزیر امور اقتصادی و دارایی نرسیده، فاقد اعتبار است؛ به عبارت دیگر، طبق این بند، مصوبات مجمع عمومی این شرکت‌ها منوط به امضای معاونت رئیس جمهور و وزیر اقتصاد است!

۲-۱-۶-۲ دیدگاه عدم مغایرت

با توجه به مفاد ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، حکم بند (۲۶) این لایحه، صرفاً ناظر بر «شرکت‌های دولتی» است که «معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزیر امور اقتصادی و دارایی عضو مجمع عمومی آن می‌باشند». لذا وفق این بند، کلیه مصوبات چنین شرکت‌هایی منوط به امضای معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزیر امور اقتصادی و دارایی شده است. (گفتنی است در بند (۲۶) از عبارت «کلیه شرکت‌های موضوع ماده (۵)» سخن به میان آمده است که بر این اساس، تنها «شرکت‌های دولتی» مد نظر می‌باشد و شامل سایر شرکت‌های غیردولتی و عمومی غیردولتی نمی‌شود؛ چه آنکه در صورت اخیر باید از عبارت «کلیه شرکت‌های دستگاه‌های موضوع ماده (۵)» استفاده می‌کرد. بنابراین، با توجه به اینکه شرکت‌های مشمول حکم این بند، شرکت‌های دولتی هستند، دولت حق دارد چنین محدودیت و شرطی را برای اعتبار مصوبات این شرکت‌ها وضع کند؛ به عبارت دیگر با وضع بند (۲۶)، در حقیقت یک بند به اساسنامه شرکت‌های مذکور در سال ۱۳۹۰ درباره نحوه تصویب مصوبات مجمع عمومی اضافه شده است.

۲-۶-۲ نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

---

۱. ماده ۵- دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است؛ از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

۲-۷- بند ۳۰ جزء (الف)

"۳۰- به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- بدهی شرکت‌های تابعه و وابسته به وزارت نیرو به پیمانکاران، مشاوران و سازندگان تجهیزات طرح‌های ملی و استانی و همچنین فروشندگان برق بخش خصوصی که طلب آنها مورد تأیید وزیر نیرو و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی است را مستقیماً از محل سهام دولت و شرکت‌های دولتی قابل واگذاری (در صورت توافق طرف‌های قرارداد) یا منابع حاصل از آن و یا فروش و واگذاری اموال و دارایی‌های طرح‌های نیمه‌تمام و خاتمه‌یافته، حداکثر تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با قیمت مصوب هیأت عالی واگذاری پرداخت یا تهاتر نماید.."

۲-۷-۱- نظرات استدلالی

۲-۷-۱-۱- دیدگاه مغایرت

وفق اصل ۵۳ قانون اساسی، کلیه دریافت‌ها و درآمدهای دولت باید به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز شود و همه هزینه‌ها و پرداخت‌های دولتی نیز در حدود اعتبارات مصوب قانونی دستگاه‌ها، از خزانه‌داری کل انجام شود. بر این اساس، حکم جزء (الف) بند (۳۰) که اجازه داده بدهی وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه به طلبکاران «مستقیماً از محل سهام دولت و شرکت‌های دولتی قابل واگذاری یا منابع حاصل از آن و یا فروش و واگذاری اموال و دارایی‌های طرح‌های نیمه‌تمام و خاتمه‌یافته» پرداخت شود، مغایر با اصل مزبور است؛ زیرا کلیه منابع حاصل از فروش و واگذاری سهام دولتی و شرکت‌های قابل واگذاری مذکور در این ماده، ابتدا باید به خزانه واریز و سپس برای پرداخت دیون مذکور، مبالغ لازم طبق قانون و بر اساس مجوز قانونی از خزانه برداشت شود.

۲-۷-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۸- بند ۳۰ جزء (پ)

"۳۰- به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- ...

پ- نسبت به واگذاری شرکت هتل‌های هما به اشخاص حقیقی و حقوقی از جمله بانک‌های دولتی اقدام و وجوه حاصله را به خزانه واریز نماید صددرصد (۱۰۰٪) وجوه حاصله به شرکت هواپیمایی

جمهوری اسلامی ایران پرداخت می‌گردد تا فقط برای بازسازی و نوسازی ناوگان هوایی شرکت هزینه شود.

۲-۸-۱- نظرات استدلالی

۲-۸-۱-۱- دیدگاه مغایرت

وفق اصل ۵۳ قانون اساسی، کلیه دریافت‌ها و درآمدهای دولت باید به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز شود و همه هزینه‌ها و پرداخت‌های دولتی نیز در حدود اعتبارات مصوب قانونی دستگاه‌ها، از خزانه‌داری کل انجام شود. بر این اساس، حکم جزء (پ) بند (۳۰) که اجازه داده در صد (۱۰۰٪) وجوه حاصل از واگذاری شرکت هتل‌های هما را جهت مصارف ذکر شده در این بند، به شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران پرداخت کند، مغایر با اصل مزبور است؛ زیرا صد در صد (۱۰۰٪) وجوه مذکور در این بند، نه در قانون بودجه ردیف مشخصی دارد و نه میزان و سقف آن مشخص شده است؛ بنابراین با نامعین بودن آن، مشخص نیست که چه میزان پول به شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران برای این مصارف پیش‌بینی شده باید پرداخت شود و لذا نصّ اصل ۵۳ مبنی بر لزوم هزینه‌کرد دستگاه‌های دولتی «در حدود اعتبارات مصوب»، نادیده انگاشته شده است.

۲-۸-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

جزء (پ) مغایرتی با اصل ۵۳ ندارد؛ زیرا هزینه‌ای که قرار است از واگذاری شرکت هتل‌های هما به شرکت هواپیمایی داده شود، معادل دریافت و درآمدی است که دولت از فروش این هتل‌ها به دست می‌آورد؛ به عبارت دیگر دولت هر آنچه از فروش و واگذاری این هتل‌ها درآمد کسب کرد، پس از واریز به خزانه، به شرکت هواپیمایی می‌دهد. بنابراین، نمی‌توان گفت میزان این هزینه‌کرد دولت مشخص نیست و سقف ندارد. ضمناً با توجه به دولتی بودن شرکت هتل‌های هما، دولت در این واگذاری، در حقیقت از محل سهام متعلق به خود می‌خواهد بابت مصارف پیش‌بینی شده در این بند، به شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران بودجه بدهد.

۲-۸-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۹- بند ۳۰ جزء (ت)

ماده ۳۰- به دولت اجازه داده می‌شود:

ت- ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵، در اجرای احکام این قانون از جمله اجزاء (ب) و (پ) این بند، موقوف‌الاجراء است.

۲-۹-۱- نظرات استدلالی

۲-۹-۱-۱- دیدگاه مغایرت

مقام معظم رهبری، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی را بر اساس اختیار حاصل از بند (۱) اصل ۱۱۰ قانون اساسی پس از تدوین، تصویب و ابلاغ کرده‌اند. با توجه به اینکه شأن سیاست‌های کلی نظام از سایر قوانین و مقررات بالاتر است، مفاد این سیاست‌ها برای کلیه دستگاه‌ها؛ از جمله قوه مقننه لازم‌الاتباع است؛ لذا موقوف‌الاجرا کردن قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در این بند، صحیح نیست و با اصل ۱۱۰ قانون اساسی در تضاد است؛ زیرا قانون اجرای سیاست‌های پیش‌گفته را مجلس شورای اسلامی در راستای اجرایی کردن این سیاست‌ها تصویب کرده است، بنابراین موقوف‌الاجرا کردن این قانون برابر است با موقوف‌الاجرا کردن سیاست‌های کلی مربوط به اصل ۴۴.

۲-۹-۱-۲- دیدگاه عدم صلاحیت

با توجه به اینکه مقام معظم رهبری، وفق بند (۲) اصل ۱۱۰ قانون اساسی، حق نظارت خویش بر اجرای سیاست‌های کلی نظام را به مجمع تشخیص مصلحت نظام واگذار کرده‌اند، اظهارنظر در خصوص مغایرت یا عدم مغایرت مصوبات مجلس در این خصوص، بر عهده مجمع است که پس از بررسی مصوبات در این نهاد و

---

۱. ماده ۲۹- باتوجه به بند (د) سیاست‌های کلی، وجوه حاصل از واگذاری‌های موضوع این قانون از جمله شرکت‌های مادر تخصصی و عملیاتی به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در موارد زیر مصرف می‌شود:

۱- ایجاد خوداتکائی برای خانواده‌های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی؛

۲- اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی، شامل تخفیف‌های موضوع ماده (۳۴) این قانون؛

۳- ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته؛

۴- اعطاء تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی‌ها و نوسازی و بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته و تقویت منابع بانک توسعه تعاون؛

۵- مشارکت شرکت‌های دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف چهل و نه (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته؛

۶- تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام شرکت‌های دولتی با رعایت فصل پنجم این قانون؛

۷- ایفاء وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر؛

۸- بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها جهت واگذاری.

تبصره ۱- اعتبارات بندهای فوق در قوانین بودجه سالانه در جدولی واحد درج خواهد شد.

تبصره ۲- آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف مدت سه‌ماه از تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت تعاون تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

احیاناً تشخیص مغایرت مصوبه با سیاست‌های کلی، مجمع تشخیص این مغایرت‌ها را به شورای نگهبان اعلام می‌کند تا این موارد جهت اصلاح، از طریق شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی اعاده شود. بنابراین، شورای نگهبان در خصوص اعلام مغایرت مصوبات مجلس با سیاست‌های کلی نظام، صلاحیت اظهار نظر ندارد.

۲-۹-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۰-۱۰- بند ۳۱ مکرر

" ۳۱ مکرر- دولت مکلف است خرما را به عنوان سبد کالای مصرف وزارتخانه‌ها و سازمانها و نهادهای دولتی و نیروهای مسلح لحاظ نماید."

۲-۱۰-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۰-۱-۱- دیدگاه مغایرت

حکم مندرج در این بند، ماهیت بودجه‌ای و سنواتی ندارد، بلکه حکمی دائمی به نظر می‌رسد؛ چه آنکه مقید به سال ۱۳۹۰ نشده است؛ حال آنکه قانون بودجه وفق اصل ۵۲ قانون اساسی، قانونی است که به صورت سالانه مقرر می‌شود و تنها در بازه زمانی همان سال اعتبار دارد. بنابراین، با توجه به آنکه نمی‌توان در ضمن قانون بودجه، مصوبه غیربودجه‌ای به تصویب رساند، این بند مغایر با اصل ۵۲ می‌باشد.

۲-۱۰-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

حکم مندرج در این ماده، قطعاً دائمی نیست و تنها محدود به سال ۱۳۹۰ می‌باشد. در بند الحاقی (۱۱۰) لایحه نیز تصریح گردیده مواردی که در این لایحه، غیربودجه‌ای است و قانون‌گذاری جدید محسوب می‌گردد، فقط در سال ۱۳۹۰ قابل اجراء است؛ لذا از این جهت، مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

۲-۱۰-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۱- بند الحاقی ۶

"بند الحاقی ۶- به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مشارکت ریالی با تضمین دولت با بازپرداخت اصل و سود آن به منظور اجرای پروژه‌های

بخش‌های آب و کشاورزی و منابع طبیعی منتشر نماید. نحوه توزیع منابع حاصل بین بخش‌ها و پروژه‌های مختلف با پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تعیین می‌گردد.

۲-۱۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

در این بند، نحوه توزیع منابع حاصل از انتشار اوراق مشارکت را با پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی مربوط منوط به تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور کرده است؛ در حالی که بیان نحوه توزیع این منابع، شأن آیین‌نامه اجرایی است که باید وفق تشریفات مقرر در اصل ۱۳۸ قانون اساسی در هیأت وزیران به تصویب برسد؛ زیرا اساساً آیین‌نامه اجرایی برای قوانین مصوب مجلس و برای اجرایی کردن آنها نوشته می‌شود. در اینجا هم، دولت برای اجرایی کردن بودجه مصوب مجلس در این بند و نحوه و میزان اختصاص آن به دستگاه‌ها، باید آیین‌نامه‌ای اجرایی در هیأت وزیران تصویب کند.

۲-۱۱-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

واگذاری نحوه توزیع منابع در نظر گرفته شده بین دستگاه‌ها در این بند به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، در حقیقت تعیین میزان سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی از این منابع است که چنین موضوعی، نیازمند آیین‌نامه نیست. این ماده در صورتی به آیین‌نامه و مقررات نیاز داشت که قواعد ناظر بر چگونگی توزیع این منابع، مد نظر بود. در این بند، مجلس با تصویب اصل و سقف بودجه (بیست هزار میلیارد ریال)، اختیار میزان تخصیص این بودجه به دستگاه‌ها را بر اساس پیشنهاد دستگاه‌ها به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور واگذار کرده است.

۲-۱۱-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۲- بند الحاقی ۱۷

”بند الحاقی ۱۷- از محل افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی مازاد بر مبالغ مندرج در بند (۱۲) این قانون، قبل از واریز به حساب ذخیره ارزی معادل ریالی مبالغ زیر پس از واریز به خزانه اختصاص می‌یابد:

الف- سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار فقط برای تقویت بنیه دفاعی؛

- ب- سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار به بخش سلامت (به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اجرای اهداف بند «ب» ماده «۳۴» قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه)؛
- پ- یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت احداث و بازسازی عتبات عالیات؛
- ت- دویست و پنجاه میلیون (۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت آشیانه جمهوری اسلامی ایران برای خرید هواپیما، بالگرد و سایر تجهیزات مورد نیاز؛
- ث- یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت مهار آب‌های مرزی و مهار گرد و غبار استان‌های مرزی و ریزگردهای استان‌ها و حفظ و احیاء دریاچه‌ها و تالاب‌های کشور؛
- ج- یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت یارانه سود تسهیلات و جوایز صادراتی تأدیه بدهی دولت و افزایش سرمایه بانک‌های دولتی و صندوق ضمانت صادرات؛
- چ- یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت صندوق بیمه محصولات کشاورزی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری کشاورزی، کمک به صید و پرورش میگو و روش‌های صید و صیادی و تکثیر و پرورش ماهی به روش مداربسته؛
- ح- یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت صندوق نوآوری و شکوفایی و فناوری‌های نوین؛
- خ- پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت تضمین‌های ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی و نیز تأمین پانزده درصد (۱۵٪) پیش‌پرداخت موضوع ماده مذکور؛
- د- شصت و دو میلیون (۶۲,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت تعدیل و ساماندهی پره‌های صیادی؛
- ذ- دویست میلیون (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بابت بازپرداخت تعهدات ارزی؛
- ر- پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار برای آبرسانی به روستاهای فاقد آب آشامیدنی سالم براساس شاخص محرومیت."

۲-۱۲-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۲-۱-۱- دیدگاه مغایرت

الف) در قانون بودجه سنواتی، مبالغ ناظر بر درآمد و هزینه، باید به صورت ریالی مشخص باشد؛ به عبارت دیگر، درآمدها و هزینه‌ها در قانون بودجه، باید سقف ریالی داشته باشد تا میزان دقیق آن مشخص باشد. بنابراین، با توجه به اینکه در این بند، هزینه‌های تخصیص یافته به دلار ذکر شده است و ارزش دلار نیز شناور است، سقف ریالی این هزینه‌ها و در نتیجه ارقام بودجه، نامشخص و شناور می‌شود که مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است. قانون‌گذار باید معادل ریالی این مبالغ را در بودجه ذکر کند تا سقف بودجه مشخص باشد یا آنکه برای دلار، معادلی تخمینی در قانون ذکر کند و بر اساس آن، چنانچه ارزش دلار کمتر از تخمین ذکر شده در قانون بود، به واریز مبالغ اضافه به خزانه‌داری کل حکم کند.

ب) با ذکر ارزش ریالی دلار در بودجه نیز مشکل این مصوبه برطرف نمی‌شود؛ زیرا دولت، معمولاً بهای نفت را به دلار یا یورو دریافت می‌کند و سپس با فروش دلار یا یورو در بازار، منابع حاصل را به صورت ریال به خزانه واریز می‌کند و پس از آن، هزینه‌های پیش‌بینی شده در بودجه را نیز بر اساس ریال به دستگاه‌ها اختصاص می‌دهد؛ لیکن در اینجا مقرر شده که معادل قیمت دلار به هزینه‌های پیش‌بینی شده در این بند، اختصاص داده می‌شود، ضمن آنکه نسبت به لزوم واریز مبالغ اضافه به خزانه (در صورت پایین‌تر بودن ارزش دلار با نرخ تخمین‌زده‌شده برای آن) نیز حکمی مقرر نکرده است.

۲-۱۲-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

با توجه به اینکه در این مصوبه، ارزش ریالی دلار تخمین زده شده است، بنابراین کلیه درآمدها و هزینه‌هایی که در این مصوبه به دلار آمده است، معادل ریالی آن مشخص است و سقف بودجه نیز روشن است و خللی در ارقام بودجه ایجاد نمی‌شود؛ بنابراین مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

۲-۱۲-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۳- بند الحاقی ۲۰

”بند الحاقی ۲۰- مازاد درآمدهای درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی ملی از سقف رقم پیش‌بینی شده در این قانون برای طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خاتمه سال ۱۳۹۰ با اولویت دستگاه‌های مربوطه با تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور قابل هزینه است.“

۲-۱۳-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۳-۱-۱- دیدگاه مغایرت

الف) با توجه به اینکه مازاد درآمدهای مدّ نظر در این بند، هیچ‌گونه سقفی ندارد، میزان اعتبارات اختصاص داده شده به طرح‌ها و پروژه‌های مقرر در این بند نیز نامعلوم است. بنابراین این بند، مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی است. وفق اصل ۵۳، کلیه پرداخت‌های دولت می‌بایست «در حدود اعتبارات مصوب» که در قانون بدان تصریح شده است، مصرف گردد که با نامشخص بودن سقف درآمدهای این بند و در نتیجه میزان اعتبار مصوب برای طرح‌ها و پروژه‌های مقرر در این بند، مفاد اصل ۵۳ رعایت نشده است.

ب) بر اساس اصل ۵۳، همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد؛ لذا باید هم اعتبارات و هم محل مصرف آنها به موجب قانون تعیین گردد. در این بند، محل مصرف درآمدهای مازاد تعیین

نشده و صرفاً به اولویت دستگاه‌های مربوطه اشاره شده که بیانگر امکان هزینه این درآمدها در سایر دستگاه‌ها؛ اعم از دولتی و غیردولتی می‌باشد؛ در نتیجه این بند از جهت عدم تعیین محل مصرف درآمدهای مازاد، مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی می‌باشد.

۲-۱۳-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۱۴-۲- بند الحاقی ۲۱

"بند الحاقی ۲۱- اجازه داده می‌شود اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به مساجد جامع ثبت شده به عنوان میراث فرهنگی به منظور حفاظت، احیاء و توسعه وضعیت میراث فرهنگی دینی، از طریق سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عنوان دستگاه اجرایی هزینه گردد."

۲-۱۴-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۴-۱-۱- دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه مساجد از جمله موقوفات است که باید طبق نظر واقف و مطابق با وقف‌نامه اداره شود، در صورتی که حکم مندرج در این ماده، مخلاً به احکام وقف شرعی و مداخله در امور مساجد باشد، مغایر با موازین شرع است.

۲-۱۴-۲- نظر شورای نگهبان

اطلاق بند الحاقی (۲۱) لایحه باید به رعایت موازین شرعی مقید گردد و آلا خلاف موازین شرع است.

۲-۱۵-۲- بند الحاقی ۲۳

"بند الحاقی ۲۳- به منظور جلب سرمایه‌گذاری خارجی، مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل ردیف ۱۱۰۰۰۴ در اختیار سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران قرار می‌گیرد تا برای حمایت و تشویق اشخاص حقوقی غیردولتی که برای ارزیابی و جذب سرمایه خارجی فعالیت می‌کنند، متناسب با سرمایه جذب‌شده به صورت جایزه جذب سرمایه خارجی پرداخت و به هزینه قطعی منظور کند.

دستورالعمل این بند به پیشنهاد سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تهیه و ابلاغ می‌شود.

۲-۱۵-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۵-۱-۱- دیدگاه مغایرت

برای اجرایی کردن حکم مقرر در این بند، هیأت وزیران باید با وضع آیین‌نامه اجرایی، میزان و نحوه اختصاص این جوایز را مشخص کند. بنابراین، واگذاری تعیین این موارد و مقررات‌گذاری در این خصوص، به دستورالعمل مذکور در این بند با تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی مبنی بر صلاحیت مقررات‌گذاری هیأت وزیران و طریقه اقدام به وضع مقررات در این اصل است.

۲-۱۵-۲- نظر شورای نگهبان

دستورالعمل مذکور در بندهای الحاقی (۲۳)، (۳۱)، جزء (پ) بند الحاقی (۴۰) و بند الحاقی (۷۴) از نوع ضابطه اجرایی و آیین‌نامه‌ای است و اقدام در خصوص مورد به غیر طریق مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است.

۲-۱۶- بند الحاقی ۲۸

”بند الحاقی ۲۸- به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود از طریق بانک‌های دولتی نسبت به تأمین و پرداخت مبلغ شش هزار و دویست میلیارد (۶،۲۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل پس‌اندازهای قرض‌الحسنه با در نظر گرفتن دوره تنفس دو ساله جهت اشتغال مددجویان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور اقدام کند.

الف- بنیاد تعاون و حرفه‌آموزی و صنایع زندانیان کشور مکلف است با تسهیلات این بند نسبت به ایجاد شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی، کشاورزی، دامداری برای مددجویان در کل کشور و اشتغال ده هزار نفر به صورت دائم در شهرک‌ها و مجتمع‌های فوق‌الذکر و در راستای ایجاد بیست و یک هزار و چهارصد نفر شغل موقت (داخل زندانها) اقدام و گزارش پیشرفت کار را هر سه ماه یک‌بار به رئیس قوه قضائیه و کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ب- وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، بازرگانی و نیرو مکلفند در جهت ایجاد شهرک‌ها و مجتمع‌های فوق‌الذکر نسبت به واگذاری زمین و انتقال سند آن به قیمت تمام‌شده و همچنین اعمال معافیت‌ها، عوارض و سود بازرگانی به بنیاد مذکور اقدام نمایند.

پ- آیین‌نامه اجرائی این بند توسط بنیاد تعاون تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد."

۲-۱۶-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۶-۱-۱- دیدگاه مغایرت

اطلاق واگذاری تصویب آیین‌نامه اجرایی کل احکام مندرج در بند الحاقی (۲۸) به رئیس قوه قضائیه مغایر با اصول ۵۷ و ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا برخی از احکام مندرج در این بند؛ از جمله حکم مقرر در جزء (ب)، مربوط به قوه قضائیه و تشکیلات زیر نظر رئیس قوه قضائیه نیست تا تصویب آیین‌نامه اجرایی آنها، در صلاحیت رئیس قوه قضائیه باشد. در جزء (ب) این بند، برای واگذاری زمین و انتقال سند موضوع این مصوبه، چندین وزارتخانه؛ از جمله جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، بازرگانی و نیرو نیز دخیل هستند که آیین‌نامه اجرایی مربوط به این موارد، وفق اصل ۱۳۸ قانون اساسی در صلاحیت هیأت وزیران است و رئیس قوه قضائیه نمی‌تواند در این موارد، وضع مقرر کند، بلکه این مقام تنها در خصوص تشکیلات قضایی، صلاحیت آیین‌نامه-گذاری دارد.

۲-۱۶-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

آیین‌نامه اجرایی مدّ نظر در جزء (پ) این بند، هیچ ارتباطی با حکم مقرر در جزء (ب) ندارد، بلکه مقصود از آیین‌نامه اجرایی، ضوابط و مقررات ناظر بر حکم مقرر در جزء (الف) مبنی بر ایجاد شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی، کشاورزی و دامداری برای مددجویان و اشتغال آنها در این مراکز با استفاده از تسهیلات مقرر در این بند است. ضمن آنکه تکلیف جزء (ب) این بند کاملاً روشن است و اساساً نیازی به وضع آیین‌نامه ندارد. بنابراین، این مقرر مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

۲-۱۶-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۷- بند الحاقی ۳۱

"بند الحاقی ۳۱- در اجرای ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانک‌های عامل مکلف است تسهیلات لازم را برای خرید گندم تولید داخلی به قیمت تضمینی تا سقف چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی بانک‌ها در اختیار کارخانجات آرد و بخش خصوصی قرار دهد.

شرکت بازرگانی دولتی موظف است به خرید گندم با تقاضای خرید از سوی کشاورزان یا گندم خریداری نشده توسط بخش خصوصی با تقاضای کشاورز و با قیمت تضمینی اقدام نماید و با احتساب هزینه‌های تبعی در اختیار بخش خصوصی و کارخانجات آرد قرار دهد. دستورالعمل این بند با پیشنهاد مشترک معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، بازرگانی و امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.

۲-۱۷-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۷-۱-۱- دیدگاه مغایرت

واگذاری تصویب دستورالعمل بند الحاقی (۳۱) به شورای اقتصاد، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا دستورالعمل مذکور در این بند، شأنی است آیین‌نامه‌ای دارد و مشخص‌کننده ضوابط اجرایی ناظر بر حکم مقرر در این بند است؛ لذا تشریفات مقرر در اصل ۱۳۸ قانون اساسی برای وضع آیین‌نامه؛ از جمله مرجع وضع (هیأت وزیران) باید در خصوص این مصوبه نیز اجرا گردد. بر این اساس، شورای اقتصاد نمی‌تواند جایگزین هیأت وزیران در تصویب آیین‌نامه اجرایی شود.

۲-۱۷-۲- نظر شورای نگهبان

دستورالعمل مذکور در بندهای الحاقی (۲۳)، (۳۱)، جزء (پ) بند الحاقی (۴۰) و بند الحاقی (۷۴) از نوع ضابطه اجرایی و آیین‌نامه‌ای است و اقدام در خصوص مورد به غیر طریق مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است.

۲-۱۸- بند الحاقی ۳۴

"بند الحاقی ۳۴- استفاده دستگاه‌های اجرائی از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) در سال ۱۳۹۰ به میزان سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌گردد تا توسط شورای اقتصاد بر اساس مفاد ماده (۸۲) قانون برنامه پنجم توسعه^۱ به طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی اختصاص یابد."

۱. ماده ۸۲-

الف- استفاده دستگاه‌های اجرایی از تسهیلات مالی خارجی در طول برنامه در قالب قوانین بودجه سنواتی مجاز است. سهمیه‌های باقیمانده تسهیلات مصوب بیع متقابل و تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) مربوط به برنامه‌های سوم و چهارم (با رعایت ضوابط اسلامی از جمله تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام) در طول برنامه پنجم نیز به قوت خود باقی است.

ب- ..."

۲-۱۸-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۸-۱-۱- دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه در این ماده، استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) را به طور کلی و مطلق، مجاز شمرده است و از آنجا که برخی از انواع تسهیلات مزبور، مشتمل بر ربای قرضی است که در شرع مقدس اسلام، مشمول حکم حرمت می‌باشد، این ماده مغایر با موازین شرع است.

۲-۱۸-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

با توجه به اینکه حکم مربوط به استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) در این بند، مستند به مفاد ماده (۸۲) قانون برنامه پنجم توسعه شده است، مغایرتی با موازین شرعی ندارد؛ زیرا شورای نگهبان در بررسی لایحه برنامه پنجم، ایراد مغایرت استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) را در ماده (۸۲) گرفته بود که با اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این موضوع وفق اصل ۱۱۲ قانون اساسی برای حل اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستاده شد. این مجمع، پس از بررسی لازم، با تمسک به احکام ثانویه اسلام، استفاده از این تسهیلات را در طول برنامه پنجم جایز دانست. بنابراین، حکم مندرج در این بند که بر اساس مفاد ماده (۸۲) و در چارچوب عمل به این ماده، تنظیم شده است، مغایرتی با موازین شرعی ندارد.

۲-۱۸-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۱۹- بند الحاقی ۴۰ جزء (پ)

”بند الحاقی ۴۰-

الف- ...

پ- در اجرای ماده (۱۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، از زمان تصویب عنوان هر بنگاه در فهرست بنگاه‌های قابل واگذاری توسط هیأت واگذاری، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است نسبت به تشکیل مجامع عمومی آن بنگاه‌ها متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس مجمع)، معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، وزیر ذی‌ربط و با حضور رئیس سازمان خصوصی‌سازی، نماینده هیأت واگذاری و نماینده اتاق بازرگانی اقدام نماید. مجمع عمومی با رعایت قوانین و مقررات مربوط عهده‌دار انتخاب اعضای هیأت مدیره و بقیه وظایف مجامع عمومی است. صورت‌جلسات مجامع و هیأت مدیره شرکت‌های فوق‌الذکر خارج از ضوابط این بند فاقد اعتبار

است و مرجع ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری و سایر مراجع موظفند از پذیرش و ثبت صورت-جلسات مزبور خودداری نمایند.

مجمع عمومی شرکت‌های فوق‌الذکر موظف به انتقال سهام فروخته‌شده به خریداران اعم از نقدی، قسطی و یا رد دیون حداکثر ظرف یک‌ماه می‌باشند و در جایگزینی نمایندگان سهام مدیریتی و کنترلی فروخته شده در هیأت‌مدیره به جای اعضاء قبلی اقدام می‌نمایند.

از زمان واگذاری، شرکت‌های مصوب از پرداخت سود و مالیات علی‌الحساب سال جاری معافند و در پرداخت سود و مالیات عملکرد سال گذشته طبق مقررات عمل می‌نمایند.

سازمان خصوصی‌سازی مکلف است بر عملیات خرید و فروش دارایی‌های غیرجاری و اخذ تسهیلات بنگاه‌های واگذار شده که بخشی از سهام آنها در وثیقه دولت است، کنترل‌های لازم را اعمال نماید.

در جهت شفافیت و تجمیع اطلاعات و نظارت بر اجرای ماده (۶) قانون فوق‌الذکر، نهادهای عمومی غیردولتی موظفند سهام مالکیتی خود و شرکت‌های تابعه و سهام خود و شرکت‌های تابعه در سایر شرکت‌ها را در مقاطع شش‌ماهه به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان خصوصی‌سازی) اعلام نمایند. سازمان خصوصی‌سازی مکلف است در جهت اجرای حکم این بند تمهیدات لازم را اعمال و در صورت افزایش سهم نهادهای عمومی غیردولتی بیش از سقف مجاز از واگذاری سهام جدید به این نهادها ممانعت به عمل آورد.

این بند شامل کلیه فروشهای نقدی و اقساطی و کلیه روش‌های واگذاری از قبیل بورس، مزایده و مذاکره می‌گردد و دربرگیرنده واگذاری‌های قبلی نیز می‌شود.

استتکاف و یا تأخیر در اجرای این بند در حکم تصرف در اموال و وجوه عمومی محسوب می‌شود و وزیر امور اقتصادی و دارایی در این موضوع پاسخگو است.

دستورالعمل تشویق اعضاء هیأت‌مدیره شرکت‌های واگذارشده حداکثر تا تیرماه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پیشنهاد می‌شود و به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) می‌رسد.

۲-۱۹-۱- نظرات استدلالی

۲-۱۹-۱-۱- دیدگاه مغایرت

الف) با توجه به آنکه ماهیت «دستورالعمل» مورد اشاره در ذیل این بند، متضمن تعیین ضوابط لازم برای تشویق اعضاء هیأت‌مدیره شرکت‌ها است و بنابراین شأنتی آیین‌نامه‌ای دارد؛ لذا تشریفات مقرر در اصل ۱۳۸ قانون اساسی برای وضع آیین‌نامه؛ از جمله مرجع وضع (هیأت‌وزیران) باید در خصوص این مصوبه نیز اجرا گردد. بر این اساس، واگذاری تصویب این ضوابط به کمیسیون تخصصی شورای عالی نظارت بر اجرای

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است و کمیسیون پیش‌گفته نمی‌تواند جایگزین هیأت وزیران در تصویب این ضوابط شود.

ب) با توجه به آنکه بنگاه‌ها و شرکت‌های قابل واگذاری به بخش خصوصی مذکور در این ماده، دولتی هستند و دولت قرار است این شرکت‌ها را واگذار کند، مجمع عمومی که قرار است برای واگذاری این بنگاه‌ها تشکیل شود نیز باید از مسئولین دولتی باشند، حال آنکه در این ماده، نماینده اتاق بازرگانی را که از بخش خصوصی است، داخل در اعضای مجمع عمومی و صاحب رأی در زمینه این واگذاری‌ها قرار داده است که این موضوع با اصول متعددی از قانون اساسی؛ از جمله اصل ۶۰ قانون اساسی است.

۲-۱۹-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

حضور نماینده اتاق بازرگانی در مجمع عمومی بنگاه‌ها و شرکت‌های قابل واگذاری به بخش خصوصی، به معنای حق رأی و شرکت آنها در تصمیم‌گیری نیست. با دقت در مصوبه که بیان می‌کند: «... مجامع عمومی آن بنگاه‌ها متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی ... و با حضور رئیس سازمان خصوصی‌سازی، نماینده هیأت واگذاری و نماینده اتاق بازرگانی اقدام نماید»، مشخص می‌شود که مجمع عمومی از برخی مسئولین دولتی که تصمیم‌گیرنده و دارای حق رأی هستند تشکیل می‌شود، لیکن جلسات این مجمع با حضور برخی از افراد؛ از جمله نماینده اتاق بازرگانی است که این افراد، دارای حق رأی نبوده، صرفاً حق حضور در جلسات را دارند.

۲-۱۹-۲- نظر شورای نگهبان

دستورالعمل مذکور در بندهای الحاقی (۲۳)، (۳۱)، جزء (پ) بند الحاقی (۴۰) و بند الحاقی (۷۴) از نوع ضابطه اجرایی و آیین‌نامه‌ای است و اقدام در خصوص مورد به غیر طریق مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است.

۲-۲۰-۲- بند الحاقی ۵۰

”بند الحاقی ۵۰- بدهی شرکتهای واگذار شده (به صورت کنترل) که دارای بدهی به خزانه و سیستم بانکی دولتی هستند، بر مبنای قرارداد اولیه مربوط به تسهیلات اعطائی به این شرکتها قبل از واگذاری مستهلک می‌شود. در مورد بدهی‌های معوق و حال شده متناسب با دوره بازپرداخت اقساط واگذاری شرکت براساس اعلام سازمان خصوصی‌سازی طبق دستورالعملی که به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، وصول و حسب مورد به حساب خزانه و بانک عامل واریز می‌گردد.“

۲-۲۰-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۰-۱-۱- دیدگاه مغایرت

واگذاری تصویب دستورالعمل بند الحاقی (۵۰) به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا دستورالعمل مذکور در این بند، شأنتی آیین‌نامه‌ای دارد و مشخص‌کننده ضوابط اجرایی ناظر بر حکم مقرر در این بند است؛ لذا تشریفات مقرر در اصل ۱۳۸ قانون اساسی برای وضع آیین‌نامه؛ از جمله مرجع وضع (هیأت وزیران) باید در خصوص این مصوبه نیز اجرا گردد تا امکان کنترل این مصوبات از طریق بررسی رئیس مجلس در خصوص مغایرت نداشتن مصوبه با قوانین عادی وجود داشته باشد.

۲-۲۰-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۲۱-۲- بند الحاقی ۵۱

«بند الحاقی ۵۱- عوارض خروج مسافر از کشور به استثناء سفرهای زیارتی حج عمره و عتبات و افرادی که معاف از پرداخت بوده‌اند، ده درصد (۱۰٪) نسبت به سال ۱۳۸۹ افزایش می‌یابد. درآمد حاصله پس از واریز به خزانه به «تشویق گردشگری داخلی»، «جذب گردشگران ورودی به کشور»، «تعمیر، حفاظت و مرمت میراث غیرمنقول با ارزش فرهنگی و تاریخی» و «حمایت از صادرات صنایع دستی» اختصاص می‌یابد.»

۲-۲۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه درآمدهای حاصل از افزایش تعرفه مقرر در این بند، پیش‌بینی و برآورد نشده است، میزان اعتبارات اختصاص داده شده برای مصارف تعیین شده در این بند نیز («تشویق گردشگری داخلی»، «جذب گردشگران داخلی به کشور» و...) نامعلوم است. بنابراین این بند، مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی است؛ زیرا وفق اصل ۵۳، کلیه پرداخت‌های دولت می‌بایست «در حدود اعتبارات مصوب» که در قانون بدان تصریح شده است، مصرف گردد که با نامشخص بودن سقف درآمدهای این بند و در نتیجه نامشخص بودن میزان اعتبار مصوب اختصاص یافته برای مصارف تعیین شده، مفاد اصل ۵۳ رعایت نشده است.

۲-۲۱-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲۲- بند الحاقی ۵۵

"بند الحاقی ۵۵- وزارت بازرگانی مکلف است به ازای هر کیلوگرم واردات گوشت قرمز مبلغ دو هزار و پانصد (۲۵۰۰) ریال و گوشت مرغ مبلغ یک هزار (۱۰۰۰) ریال از واردکنندگان دریافت و به حسابی که به همین منظور نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز نماید. معادل صددرصد (۱۰۰٪) درآمد حاصل برای انجام تحقیقات کاربردی به منظور قطع وابستگی به واردات محصولات پروتئینی دامی و نیل به خودکفایی و تولید بهینه محصولات یادشده در اختیار وزارت جهاد کشاورزی (تحقیقات کاربردی علوم دامی کل کشور) قرار می‌گیرد."

۲-۲۲-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۲-۱-۱- دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه درآمدهای حاصل از تعرفه مقرر در این بند، پیش‌بینی و برآورد نشده است، میزان اعتبارات اختصاص داده شده به وزارت جهاد کشاورزی برای انجام تحقیقات کاربردی مقرر در این بند نیز نامعلوم است. بنابراین این بند، مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی است؛ زیرا وفق اصل ۵۳، کلیه پرداخت‌های دولت می‌بایست «در حدود اعتبارات مصوب» که در قانون بدان تصریح شده است، مصرف گردد که با نامشخص بودن سقف درآمدهای این بند و در نتیجه نامشخص بودن میزان اعتبار مصوب اختصاص یافته به وزارت جهاد کشاورزی، مفاد اصل ۵۳ رعایت نشده است.

۲-۲۲-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲۳- بند الحاقی ۶۳

"بند الحاقی ۶۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است بدون بار مالی جدید و بدون اصلاح تشکیلات و افزایش پست سازمانی با استفاده از امکانات و نیروی انسانی موجود دانشگاه فنی و حرفه‌ای را تشکیل دهد و کلیه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور را از آموزش و پرورش به این دانشگاه با شرایط یادشده منتقل نماید."

۲-۲۳-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۳-۱-۱- دیدگاه مغایرت

بند مزبور، به هیچ وجه ماهیت بودجه‌ای ندارد تا در قانون بودجه سالانه که خاصیتش سنواتی و محدود به زمان خاص یکساله است، جای گیرد؛ چه آنکه وفق اصل ۵۲ قانون اساسی، بودجه کشور، قانونی سنواتی است که احکام آن جهت انتظام بخشی به دخل و خرج دستگاه‌های دولتی در طی یک سال به تصویب می‌رسد. حکم مقرر در این بند، حکمی ماهیتی و دائمی است که حتی قابلیت مقید کردن به سال ۱۳۹۰ را هم ندارد؛ یعنی ماهیت این حکم به گونه‌ای است که اساساً نمی‌توان با تقیید جریان این حکم به سال ۱۳۹۰، ماهیت بودجه‌ای سالانه برای آن در نظر گرفت تا ایراد مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی را از آن برطرف کرد.

۲-۲۳-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۲۴-۲- بند الحاقی ۷۰

”بند الحاقی ۷۰- دولت مکلف است به عموم جانبازان و آزادگان و خانواده شهداء که دارای مسکن ناتمام و نامناسب و یا در محیط‌های اجتماعی فرهنگی نامناسب هستند و قبلاً از وام‌های کم‌تراز سقف وام مصوب در سال ۱۳۸۹ استفاده کرده‌اند مابه‌التفاوت آن‌را با همان وثیقه قبلی یا وثیقه جدید پرداخت نماید.“

۲-۲۴-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۴-۱-۱- دیدگاه مغایرت

در این بند از مصوبه، برای دولت تکلیفی ایجاد شده که متضمن هزینه است، لیکن هیچ‌گونه محل یا ردیفی برای تأمین این هزینه پیش‌بینی نشده است؛ بنابراین مشخص نیست که ارائه وام مقرر در این ماده از کدامین محل باید برداشت و تأمین شود. بر این اساس، این بند از مصوبه مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی است.

۲-۲۴-۱-۲- دیدگاه عدم مغایرت

آنچه در بودجه کل کشور باید مد نظر قرار گیرد، آن است که سقف درآمدهای دولت با میزان هزینه‌های در نظر گرفته شده برای آن در طی یک سال مالی، همخوانی داشته باشد؛ بنابراین با توجه به آنکه در ماده واحده بودجه، این سازگاری و همخوانی میان درآمدها و هزینه‌های دولت وجود دارد، این بند مغایرتی با اصل ۵۳

قانون اساسی ندارد؛ ضمن آنکه این ماده، ارتباطی با هزینه‌های دولت ندارد، بلکه وامی است که از طریق بانک-ها به اشخاص مشمول، اعطا می‌شود و دولت صرفاً در این بند، وظیفه دارد ارائه چنین وامی را تصویب کند و اجرای آن را از بانک‌ها بخواهد.

۲-۲۴-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۲۵-۲- بند الحاقی ۷۴

"بند الحاقی ۷۴- وزارت نیرو مکلف است نسبت به تأمین برق ارزان قیمت در روستاها و شهرهایی که گازرسانی به آنها توجیه اقتصادی ندارد، اقدام نماید. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است دستورالعمل اجرائی آن را حداکثر ظرف شش ماه با هماهنگی وزارتخانه‌های نفت و نیرو تهیه و ابلاغ نماید."

۲-۲۵-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۵-۱-۱- دیدگاه مغایرت

واگذاری تصویب دستورالعمل مقرر در این بند به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا دستورالعمل مذکور در این بند، شأنیتی آیین‌نامه‌ای دارد و مشخص‌کننده ضوابط اجرایی ناظر بر حکم مقرر در این بند است؛ لذا تشریفات مقرر در اصل ۱۳۸ قانون اساسی برای وضع آیین‌نامه؛ از جمله مرجع وضع (هیأت وزیران) باید در خصوص این مصوبه نیز اجرا گردد. بر این اساس، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور نمی‌تواند جایگزین هیأت وزیران در تصویب آیین‌نامه اجرایی شود.

۲-۲۵-۲- نظر شورای نگهبان

دستورالعمل مذکور در بندهای الحاقی (۲۳)، (۳۱)، جزء (پ) بند الحاقی (۴۰) و بند الحاقی (۷۴) از نوع ضابطه اجرایی و آیین‌نامه‌ای است و اقدام در خصوص مورد به غیر طریق مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است.

۲-۲۶-۲- بند الحاقی ۷۷

”بند الحاقی ۷۷- به منظور اجرای بند (ز) ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه^۱ و جهت زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمان‌های مناطق آزاد موظفند حداقل یک درصد (۱٪) از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات این مناطق را از طریق نهادهای حمایتی به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.”

۲-۲۶-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۶-۱-۱- دیدگاه مغایرت

آنچه در این بند ذکر شده، عیناً تکرار بند (ز) ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنجم توسعه است، حال آنکه لازم است این حکم در قانون بودجه سالانه، متناسب با قواعد بودجه نوشته شود؛ یعنی به جای ذکر درصد، میزان تخمینی آن به صورت تعیین سقف و ردیف مشخص در قانون بودجه ذکر شود. از سوی دیگر، نهادهای حمایتی مندرج در این بند (شامل بهزیستی، کمیته امداد و...) برای دریافت بودجه مصرح در این بند، لازم است که از طریق خزانه آن را دریافت کنند؛ به عبارت دیگر برای قابلیت حسابرسی این بودجه، لازم است که میزان عوارض تخصیص یافته به این نهادهای حمایتی، ابتدا به خزانه دولت واریز شود و سپس از طریق خزانه به همان میزان، به نهادهای حمایتی مد نظر اختصاص یابد. با این وصف، این بند مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی است که مقرر می‌دارد «کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.»

۲-۲۶-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۲۷- بند الحاقی ۸۲

”بند الحاقی ۸۲- صندوق تأمین خسارت‌های بدنی به فهرست قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۹ الحاق می‌شود و سهم بیست درصدی (۲۰٪) این صندوق از جریمه‌های راهنمایی و رانندگی موضوع بند (ج) ماده (۲۳) قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۸ و سهم بیست درصدی (۲۰٪) از هزینه دادرسی و جزای نقدی وصولی موضوع بند (و) ماده (۱۱) قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زمینی در مقابل

۱. بند ز- به منظور زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمان‌های مناطق آزاد موظفند حداقل یک درصد (۱٪) از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات این مناطق را از طریق نهادهای حمایتی به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.

شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ به محض وصول به حساب خزانه واریز می‌گردد. پنجاه درصد (۵۰٪) از مازاد درآمد حاصله به این صندوق و پنجاه درصد (۵۰٪) به ستاد مردمی دیه اختصاص می‌یابد. عدم اجرای این بند در حکم تصرف غیرمجاز در وجوه عمومی است.

۲-۲۷-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۷-۱-۱- دیدگاه مغایرت

با توجه به اینکه درآمدهای حاصل از تعرفه مقرر در این بند، پیش‌بینی و برآورد نشده است، میزان اعتبارات اختصاص داده شده برای مصارف تعیین شده در این بند نیز نامعلوم است. بنابراین این بند، مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی است؛ زیرا وفق اصل ۵۳، کلیه پرداخت‌های دولت می‌بایست «در حدود اعتبارات مصوب» که در قانون بدان تصریح شده است، مصرف گردد که با نامشخص بودن سقف درآمدهای این بند و در نتیجه نامشخص بودن میزان اعتبار مصوب اختصاص یافته برای مصارف تعیین شده، مفاد اصل ۵۳ رعایت نشده است.

۲-۲۷-۲- نظر شورای نگهبان

جزء‌های (ب) و (ر) بند (۱۲)، جزء‌های (الف) و (پ) بند (۳۰)، بندهای الحاقی (۲۰)، (۵۱)، (۵۵) و (۸۲) لایحه، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲۸- بند الحاقی ۸۵

«بند الحاقی ۸۵- در تبصره (۵) قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز، ازکارافتاده و مفقودالاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ بعد از عبارت «بنیاد شهید انقلاب اسلامی» عبارت «و مبنا و مبدأ پرداخت حقوق ازکارافتادگی جانبازان حالت اشتغال، تاریخ صدور رأی ازکارافتادگی کلی توسط کمیسیون پزشکی بنیاد» اضافه می‌شود.

۲-۲۸-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۸-۱-۱- دیدگاه مغایرت

بند مزبور، به هیچ وجه ماهیت بودجه‌ای ندارد تا در قانون بودجه سالانه که خاصیتش سنواتی و محدود به زمان خاص یکساله است، جای گیرد؛ چه آنکه وفق اصل ۵۲ قانون اساسی، بودجه کشور، قانونی سنواتی است که احکام آن جهت انتظام بخشی به دخل و خرج دستگاه‌های دولتی در طی یک سال به تصویب می‌رسد. حکم

۱. تبصره ۵- برقراری حقوق برای افراد موضوع تبصره یک این قانون مستلزم تشخیص بنیاد شهید انقلاب اسلامی است.

مقرر در این بند، حکمی ماهیتی و دائمی است که حتی قابلیت مقید کردن به سال ۱۳۹۰ را هم ندارد؛ یعنی ماهیت این حکم به گونه‌ای است که اساساً نمی‌توان با تقیید جریان این حکم به سال ۱۳۹۰، ماهیت بودجه‌ای سالانه برای آن در نظر گرفت تا ایراد مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی را از آن برطرف کرد.

۲-۲۸-۲- نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، بند مزبور را مغایر با قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداد.

۲-۲۹-۲- بند الحاقی ۱۱۰

”بند الحاقی ۱۱۰- کلیه احکامی که در این قانون آمده و موجب تخصیص، تقیید، بلااثر نمودن و الحاق به قوانین دائمی می‌شود، همچنین مواردی که غیربودجه‌ای است و قانون‌گذاری جدید محسوب می‌گردد، فقط در سال ۱۳۹۰ قابل اجراء است.“

۲-۲۹-۱- نظرات استدلالی

۲-۲۹-۱-۱- دیدگاه ابهام

مقصود از عبارات به کار رفته در این بند (موجب تخصیص، تقیید، بلااثر نمودن و الحاق به قوانین دائمی می‌شود، همچنین مواردی که غیر بودجه‌ای است و قانون‌گذاری جدید محسوب می‌گردد) مشخص نیست و ابهام در مفهوم ماده را موجب شده است؛ لذا امکان اظهارنظر شورای نگهبان در خصوص این ماده، وجود ندارد.

۲-۲۹-۲- نظر شورای نگهبان

در بند الحاقی (۱۱۰) عبارت «و موجب تخصیص، تقیید، بلااثر نمودن و الحاق به قوانین دائمی می‌شود همچنین مواردی که غیر بودجه‌ای است و قانون‌گذاری جدید محسوب می‌گردد» موجب ایجاد ابهام در این بند گردیده است، پس از رفع ابهام اظهارنظر می‌شود.

۳- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور مصوب ۱۹/۲/۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی (مرحله دوم)

۳-۱- بند ۱۲ جزء (ب)

۱۲-

الف- ...

ب- وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف است کلیه منابع و دریافت‌های حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی را به هر صورت، پس از کسر بازپرداخت‌های بیع متقابل به‌عنوان علی‌الحساب پرداخت‌های موضوع این بند، بلافاصله به طور مستقیم از طریق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حساب‌های مربوط در خزانه‌داری کل کشور واریز و در مقاطع سه‌ماهه پس از تصویب کارگروه موضوع این بند، خزانه‌داری کل کشور با وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط تسویه حساب کند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از وجوه حاصله هر ماهه با اعلام خزانه به ترتیب چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) سهم وزارت نفت از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط با احتساب بازپرداخت‌های بیع متقابل و بیست درصد (۲۰٪) سهم صندوق توسعه ملی را به حساب‌های مربوط واریز نماید و پس از تحقق سهم درآمد عمومی دولت با فروش مبالغ ارزی به نرخ روز ارز، معادل پنجاه و سه میلیارد (۵۳،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) دلار مربوط به ردیف ۲۱۰۱۰۱ مندرج در جدول شماره (۵) این قانون و دو درصد (۲٪) وجوه حاصل از صادرات نفت خام موضوع ماده (۱۳۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه موضوع ردیف ۲۱۰۱۱۰ مازاد ارز حاصله را پس از تأمین مصارف موضوع بند الحاقی (۱۷) این قانون و اعمال تبصره‌های آن به حساب ذخیره ارزی واریز نماید.

۳-۱-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (ب) بند (۱۲)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (ب) بند (۱۲)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۲- بند ۱۲ جزء (پ)

۱۲-

الف- ...

پ- وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط موظف است بخش نقدی خرید خوراک پالایشگاه‌های داخلی را هر ماهه متناسب با خوراک دریافتی به خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. خزانه‌داری کل کشور در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها، مواد (۱۶) و (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و جزء (الف) این بند (سهم شرکت ملی نفت ایران) مکلف است نسبت به پرداخت سهم طرف‌های ذی‌ربط اقدام و گزارش عملکرد این جزء را در مقاطع سه‌ماهه به کمیسیون‌های اقتصادی، انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

مابه‌التفاوت قیمت (قیمت صادراتی یا وارداتی حسب مورد به علاوه هزینه‌های انتقال و توزیع، فروش، مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده) پنج فرآورده اصلی نفتی تولید داخلی (به جز واردات) و قیمت فروش آنها در داخل کشور در دفاتر شرکت‌های پالایش نفت به حساب بدهکار شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران ثبت می‌گردد و از آن طریق در بدهکار حساب دولت (خزانه‌داری کل کشور) نیز ثبت می‌شود. معادل این رقم در خزانه‌داری کل به حساب بستانکار وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط منظور و عملکرد مالی این جزء به صورت مستقل توسط شرکت مذکور در مقاطع زمانی سه‌ماهه پس از تأیید سازمان حسابرسی و تصویب کارگروه موضوع این بند به صورت علی‌الحساب با خزانه‌داری کل کشور تسویه می‌گردد و تسویه حساب نهایی فیزیکی و مالی حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد انجام می‌شود.

۳-۲-۱- نظرات استدلالی

ابهام مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (پ) بند (۱۲)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۲-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (پ) بند (۱۲)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۳- بند ۱۲ جزء (ر)

ماده ۱۲-

الف- ...

ر- وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی ربط موظف است علاوه بر دریافت نرخ گاز مبنای این بند، به ازای مصرف هر متر مکعب گاز طبیعی پنجاه ریال به عنوان عوارض از مشترکین دریافت و پس از واریز به خزانه، عین وجوه دریافتی را تنها در طرح‌های گازرسانی روستایی هزینه نماید. منابع مذکور به عنوان درآمدهای شرکت ذی ربط محسوب نمی‌گردد.

۳-۳-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (ر) بند (۱۲)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۳-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (ر) بند (۱۲)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۴- بند ۱۸

"۱۸- سقف افزایش حقوق و مزایا و سایر پرداختی‌های نقدی و غیرنقدی شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، بانک‌ها و بیمه‌ها موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ به کارکنان و مدیران خود در سال ۱۳۹۰ توسط هیأت وزیران تعیین می‌گردد. از ابتداء سال، اجرای بودجه شرکت‌های مذکور در سقف یاد شده امکان‌پذیر است. در اصلاحیه بودجه سال ۱۳۹۰ عناوین مذکور، افزایش پرداخت نقدی و غیرنقدی از قبیل حقوق و مزایا، پاداش تحت هر عنوان، عیدی و نظایر آن و همچنین کمکهای نقدی و غیرنقدی به کارکنان و مدیران و اعضای هیأت مدیره نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و شرکتهای دولتی و شرکتهایی که شمول قانون در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، علاوه بر پرداختهای قانونی منظور شده در بودجه سال ۱۳۹۰ شرکتهای مزبور، مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، ممنوع است. در مواردی که حقوق و مزایا و سایر پرداختها کمتر از متوسط سال قبل باشد تا سقف افزایش متوسط سال قبل پس از تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و تصویب مجمع عمومی یا شورای عالی یا هیأت امناء و عناوین مشابه بلامانع است."

۳-۴-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند (۱۸)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۴-۲- نظر شورای نگهبان

بند (۱۸)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۵-۲۳- بند ۲۳

"۲۳- دولت موظف است بابت حقوق، رد دیون و مطالبات ایثارگران و خانواده معظم شهداء و کارکنان اعم از شاغل یا بازنشسته و تغییرات بعدی آن و اجرای «لایحه جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» و «طرح اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی» و «قانون تفسیر ماده (۱۳) قانون حمایت از آزادگان مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴»، و کلیه احکام مربوط به ایثارگران و خانواده آنان در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی یا واگذاری آن یا اموال یا از محل وجوه حاصل از فروش آنها و یا از محل صرفه‌جویی حین اجرای بودجه اقدام نماید. واگذاری سهام یا اموال مشروط به رضایت طرف دریافت‌کننده است."

۳-۵-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند (۲۳)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۵-۲- نظر شورای نگهبان

بند (۲۳)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۶- بند ۳۰ جزء (الف)

"۳۰- به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- بدهی شرکت‌های تابعه و وابسته به وزارت نیرو به پیمانکاران، مشاوران و سازندگان تجهیزات طرح‌های ملی و استانی و همچنین فروشندگان برق بخش خصوصی که طلب آنها مورد تأیید وزیر نیرو و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی است را مستقیماً از محل سهام دولت و شرکت‌های دولتی قابل واگذاری (در صورت توافق طرف‌های قرارداد) یا منابع حاصل از آن و یا فروش و واگذاری اموال و دارایی‌های طرح‌های نیمه‌تمام و خاتمه‌یافته، حداکثر تا سقف پنجاه هزار میلیارد

(۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال موارد فروش با قیمت مصوب هیأت عالی واگذاری، پس از واریز به خزانه حسب مورد پرداخت یا تهاتر نماید.."

۳-۶-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (الف) بند (۳۰)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۶-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (الف) بند (۳۰)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۷-۷- بند ۳۰ جزء (پ)

"۳۰- به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- ...

پ- نسبت به واگذاری شرکت هتلهای هما به اشخاص حقیقی و حقوقی از جمله بانکهای دولتی اقدام و وجوه حاصله را به خزانه واریز نماید. از وجوه حاصله تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران پرداخت می‌گردد تا فقط برای بازسازی و نوسازی ناوگان هوایی شرکت هزینه شود."

۳-۷-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (پ) بند (۳۰)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۷-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (پ) بند (۳۰)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۸- بند الحاقی ۲۰

”بند الحاقی ۲۰- مازاد درآمدهای درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی ملی از سقف رقم پیش‌بینی شده در این قانون مبلغ پانصد میلیارد (۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال برای طرح‌ها و پروژه‌های تملک‌داری- های سرمایه‌ای خاتمه سال ۱۳۹۰ با اولویت دستگاه‌های مربوطه با تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور قابل هزینه است.“

۳-۸-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۲۰)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۸-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۲۰)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۹-۱- بند الحاقی ۲۱

”بند الحاقی ۲۱- اجازه داده می‌شود اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مربوط به مساجد جامع و اماکن مقدس ثبت شده به عنوان میراث فرهنگی به منظور حفاظت، احیاء و توسعه وضعیت میراث فرهنگی دینی، از طریق سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عنوان دستگاه اجرایی هزینه گردد. رعایت موازین شرع در خصوص اقدامات این بند الزامی است.“

۳-۹-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۲۱)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۹-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۲۱)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۰-۱- بند الحاقی ۲۳

”بند الحاقی ۲۳- به منظور جلب سرمایه‌گذاری خارجی، مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل ردیف ۱۱۰۰۰۴ در اختیار سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران قرار می‌گیرد تا برای حمایت و تشویق اشخاص حقوقی غیردولتی که برای ارزیابی و جذب سرمایه خارجی فعالیت می‌کنند، متناسب با سرمایه جذب‌شده به صورت جایزه جذب سرمایه خارجی پرداخت و به هزینه قطعی منظور کند.

این‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تهیه و ظرف دو ماه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد و ابلاغ می‌شود.”

۳-۱۰-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۲۳)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۰-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۲۳)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۱- بند الحاقی ۳۱

”بند الحاقی ۳۱- در اجرای ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانک‌های عامل مکلف است تسهیلات لازم را برای خرید گندم تولید داخلی به قیمت تضمینی تا سقف چهل هزار میلیارد (۴۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی بانک‌ها در اختیار کارخانجات آرد و بخش خصوصی قرار دهد.

شرکت بازرگانی دولتی موظف است با رعایت ماده (۱۱۰) قانون برنامه پنجم توسعه با تأیید شورای اقتصاد نسبت به خرید گندم با تقاضای خرید از سوی کشاورزان یا گندم خریداری‌نشده توسط بخش خصوصی با تقاضای کشاورز و با قیمت تضمینی اقدام نماید و با احتساب هزینه‌های تبعی در اختیار بخش خصوصی و کارخانجات آرد قرار دهد.”

۳-۱۱-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۳۱)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۱-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۳۱)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۲- بند الحاقی ۴۰ جزء (پ)

”بند الحاقی ۴۰-

الف- ...

پ- در اجرای ماده (۱۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، از زمان تصویب عنوان هر بنگاه در فهرست بنگاه‌های قابل واگذاری توسط هیأت واگذاری، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است نسبت به تشکیل مجامع عمومی آن بنگاه‌ها متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس مجمع)، معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، وزیر ذی‌ربط و با حضور رئیس سازمان خصوصی‌سازی، نماینده هیأت واگذاری و نماینده اتاق بازرگانی اقدام نماید. مجمع عمومی با رعایت قوانین و مقررات مربوط عهده‌دار انتخاب اعضای هیأت مدیره و بقیه وظایف مجمع عمومی است. صورت جلسات مجامع و هیأت مدیره شرکت‌های فوق‌الذکر خارج از ضوابط این بند فاقد اعتبار است و مرجع ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری و سایر مراجع موظفند از پذیرش و ثبت صورت-جلسات مزبور خودداری نمایند.

مجمع عمومی شرکت‌های فوق‌الذکر موظف به انتقال سهام فروخته‌شده به خریداران اعم از نقدی، قسطی و یا رد دیون حداکثر ظرف یک‌ماه می‌باشند و در جایگزینی نمایندگان سهام مدیریتی و کنترلی فروخته شده در هیأت مدیره به جای اعضای قبلی اقدام می‌نمایند.

از زمان واگذاری، شرکت‌های مصوب از پرداخت سود و مالیات علی‌الحساب سال جاری معافند و در پرداخت سود و مالیات عملکرد سال گذشته طبق مقررات عمل می‌نمایند.

سازمان خصوصی‌سازی مکلف است بر عملیات خرید و فروش دارایی‌های غیرجاری و اخذ تسهیلات بنگاه‌های واگذار شده که بخشی از سهام آنها در وثیقه دولت است، کنترل‌های لازم را اعمال نماید.

در جهت شفافیت و تجمیع اطلاعات و نظارت بر اجرای ماده (۶) قانون فوق‌الذکر، نهادهای عمومی غیردولتی موظفند سهام مالکیتی خود و شرکت‌های تابعه و سهام خود و شرکت‌های تابعه در سایر شرکت‌ها را در مقاطع شش‌ماهه به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان خصوصی‌سازی) اعلام نمایند. سازمان خصوصی‌سازی مکلف است در جهت اجرای حکم این بند تمهیدات لازم را اعمال و

در صورت افزایش سهم نهادهای عمومی غیردولتی بیش از سقف مجاز از واگذاری سهام جدید به این نهادها ممانعت به عمل آورد.

این بند شامل کلیه فروشهای نقدی و اقساطی و کلیه روشهای واگذاری از قبیل بورس، مزایده و مذاکره می‌گردد و دربرگیرنده واگذاری‌های قبلی نیز می‌شود.

استتکاف و یا تأخیر در اجرای این بند در حکم تصرف در اموال و وجوه عمومی محسوب می‌شود و وزیر امور اقتصادی و دارایی در این موضوع پاسخگو است.

آئین‌نامه تشویق اعضای هیأت مدیره شرکت‌های واگذار شده حداکثر تا تیرماه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پیشنهاد می‌شود و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

۳-۱۲-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به جزء (پ) بند الحاقی (۴۰)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۲-۲- نظر شورای نگهبان

جزء (پ) بند الحاقی (۴۰)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۳- بند الحاقی ۵۱

«بند الحاقی ۵۱- عوارض خروج مسافر از کشور به استثناء سفرهای زیارتی حج تمتع، عمره مفرده و عتبات و افرادی که معاف از پرداخت بوده‌اند، ده درصد (۱۰٪) نسبت به سال ۱۳۸۹ افزایش می‌یابد. درآمد حاصله پس از واریز به خزانه تا سقف یکصد و پنجاه میلیارد (۱۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به «تشویق گردشگری داخلی»، «جذب گردشگران ورودی به کشور»، «تعمیر، حفاظت و مرمت میراث غیرمنقول با ارزش فرهنگی و تاریخی» و «حمایت از صادرات صنایع دستی» اختصاص می‌یابد.»

۳-۱۳-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۵۱)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۳-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۵۱)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۴- بند الحاقی ۵۵

"بند الحاقی ۵۵- وزارت بازرگانی مکلف است به ازای هر کیلوگرم واردات گوشت فرمز مبلغ دو هزار و پانصد (۲۵۰۰) ریال و گوشت مرغ مبلغ یک هزار (۱۰۰۰) ریال از واردکنندگان دریافت و به حسابی که به همین منظور نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز نماید. از وجوه واریزی تا سقف ده میلیارد ریال برای انجام تحقیقات کاربردی به منظور قطع وابستگی به واردات محصولات پروتئینی دامی و نیل به خودکفایی و تولید بهینه محصولات یادشده در اختیار وزارت جهاد کشاورزی (تحقیقات کاربردی علوم دامی کل کشور) قرار می‌گیرد."

۳-۱۴-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۵۵)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۴-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۵۵)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۵- بند الحاقی ۷۴

"بند الحاقی ۷۴- وزارت نیرو مکلف است نسبت به تأمین برق ارزان‌قیمت در روستاها و شهرهایی که گازرسانی به آنها توجیه اقتصادی ندارد، اقدام نماید. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است آئین‌نامه این بند را حداکثر ظرف سه ماه تهیه و به تصویب وزرای نفت و نیرو برساند."

۳-۱۵-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۷۴)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۵-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۷۴)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۶-۱- بند الحاقی ۸۲

"بند الحاقی ۸۲- صندوق تأمین خسارت‌های بدنی به فهرست قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۹ الحاق می‌شود و سهم بیست درصدی (۲۰٪) این صندوق از جریمه‌های راهنمایی و رانندگی موضوع بند (ج) ماده (۲۳) قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۸ و سهم بیست درصدی (۲۰٪) از هزینه دادرسی و جزای نقدی وصولی موضوع بند (و) ماده (۱۱) قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ به محض وصول به حساب خزانه واریز می‌گردد. پنجاه درصد (۵۰٪) از مازاد درآمد حاصله تا سقف یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به این صندوق و پنجاه درصد (۵۰٪) تا سقف یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به ستاد مردمی دیه اختصاص می‌یابد. عدم اجرای این بند در حکم تصرف غیرمجاز در وجوه عمومی است."

۳-۱۶-۱- نظرات استدلالی

ایراد مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۸۲)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۶-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۸۲)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

۳-۱۷-۱- بند الحاقی ۱۱۰

"بند الحاقی ۱۱۰- احکام این قانون فقط در سال ۱۳۹۰ قابل اجراء است."

۳-۱۷-۱- نظرات استدلالی

ابهام مذکور در اظهارنظر پیشین شورای نگهبان نسبت به بند الحاقی (۱۱۰)، با اصلاح به عمل آمده، برطرف شده است.

۳-۱۷-۲- نظر شورای نگهبان

بند الحاقی (۱۱۰)، با توجه به اصلاح به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان: مصوبه مجلس در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.